

KAP Vantaa -pilottihanke (2020-2022) täydessä vauhdissa

Kokemusasiiantuntijoita koulutetaan sosiaali- ja terveystalouteen

Kuuluvatko kokemusasiiantuntijat jo lähivuosina kunnallisten sosiaali- ja terveystalouden vakiokalustoon? Vantaalla on käynnistynyt KAP Vantaa - innovaatiohanke, jossa mallinnetaan Suomessa ainutlaatuinen kokemusasiiantuntijapankki. Tavoitteena on, että työmalli leviää Vantaalta hankevuosien jälkeen koko Suomeen.

KAP Vantaa -pilottihanke (2020–2022) mallintaa Vantaan sote-palvelujen tarpeisiin kokemusasiiantuntijapankkia. Pankkiin koulutetaan 60 uutta kokemusasiiantuntijaa. Pankin on määrä käynnistyä ensi vuonna.

A-Kiltojen Liiton julkaisema Vesiposti-lehti tenttasi kolmea Vantaan kuntapäättäjästä asian tiimoilta.

Palvelupäällikkö Hanna Ahokas Vantaan päihde- ja mielen-terveyspalveluista uskoo hankkeen tuovan lisämahdollisuuksia palvelujen kehittämiseen.

– KAP Vantaa tuo näkyvästi esiin kokemusasiiantuntijuiden tärkeyden, ja lisää kouluttamalla kokemusasiiantuntijoi-

den osaamista. Hanke tuo palveluverkostoille tietoa kokemusasiiantuntijuudesta ja kokemusasiiantuntijapanckista. Hanke on prosessi, joka jo itsessään - siis ennen pankin lopullista valmistumista - on arvokas ja osa tulevaisuuteen suuntautuvaa työtä, Ahokas sanoo.

– Hankkeen jälkeen uskon kokemusasiiantuntijuuden olevan nykyistä vahvempi osa palvelujemme toimintaa ja kehittämistä. Ahokkaan mukaan kuntien talous on tällä hetkellä tiukoilla, ja kunnilla on vaikeuksia selviytyä lakisäätöistä palveluista.

– Niukkuus rahasta asettaa kunnille haasteita kokemusasiiantuntijoiden palkkaamiselle sote-palveluiden sisällä. Kenties

Virve Flinkkilän mukaan tavoitteena on, että jatkossa kaikissa aikuissosiaalityön yksiköissä toimii sosiaalityön ammattilaisten rinnalla kokemusasiiantuntijoita.

Hanna Ahokkaan (oik) ja Ainomaija Heiska-Johanssonin mukaan kokemusasiantuntijoilla on jatkossa nykyistä vahvempi rooli Vantaan päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittämisessä ja toteuttamisessa.

kokemusasiantuntijuutta mietitään valtion ja maakuntien ohjauksessa siten, että kansalaisten yhdenvertaisuus toteutuu koko maassa myös tässä asiassa. Näkisin, että kokemusasiantuntija- ja vertaistukityössä voisi järjestötoimijoilla ja kolmannella sektorilla olla vahva rooli.

Vantaan perustason mielenterveyspalvelujen esimies Ainomaija Heiska-Johansson yhtyy Ahokkaan näkemyksiin. – KAP Vantaa vahvistaa jo saatuja positiivisia signaaleja kokemusasiantuntija- ja vertaistyon tärkeydestä, Heiska-Johansson sanoo.

– Hanke vakioi kokemusasiantuntijoiden koulutusta. Hankkeen myötä työnantajille tulee tutuksi asiat, jotka tulee huomioida kokemusasiantuntijoiden palkkauksessa - esimerkiksi työaika, palkka, sopimukset ja vakuutukset.

– Kokemusasiantuntijoiden näkökulmasta katsottuna toiminta on myös kuntouttavaa, joka mahdollistaa varovaiset työkokeilut pitkänkin työttömyysjakson jälkeen tai eläkkeellä, Heiska-Johansson lisää.

Kokemusasiantuntijat päihde- ja mielenterveys-työssä

Palvelupäällikkö Ahokas sanoo, että Vantaalla on jo useilta vuosilta hyvä kokemus palkatusta päihdetyön kokemusasiantuntijasta, joka toimii perusterveydenhuollossa ammattiavun rinnalla. Viime keväästä alkaen kaupunki on tarjonnut terve-

ysasemien asiakkaille myös mielenterveyden häiriöistä toipuneen kokemusasiantuntijan kunnallista palvelua.

– Nähtäväksi jää, miten sote- ja maakuntaudistuksessa kokemusasiantuntijuus nähdään osana maakuntien palvelua. Tuleeko palvelu olemaan osa sote-järjestelmää sisältä päin, vai miten se järjestetään, jotta kokemusasiantuntijuus elää sote-palveluiden rinnalla, niitä tukemassa ja täydentämässä, Ahokas pohtii.

– On tärkeää, että asiakkaiden osallisuus näkyy tulevaisuudessa vahvasti palveluiden kehittämisessä. Toivon valtakunnallista ja maakunnallista ohjausta, jonka kautta myös pienemmillä paikkakunnilla osattaisiin hyödyntää kokemusasiantuntijoita. Kenties tämä tapahtuu jatkossa juuri kokemusasiantuntijapankin kautta, Ahokas sanoo.

Ainomaija Heiska-Johansson uskoo, että tulevaisuudessa on aikaisempaa enemmän yhteistyötä ja yhdessä tekemistä eri toimijoiden kesken, jolloin saadaan palveluilla enemmän vaikuttavuutta. – Tämä tarkoittaa, että sote-ammattilaiset ja kokemusasiantuntijat työskentelevät erilaisissa tiimeissä tuoden niihin oman asiantuntemuksensa.

– Kokemusasiantuntijat toimivat vahvasti yhdistys- ja järjestökentällä. He tuovat näitä kolmannen sektorin palveluja lähemmäksi ihmisiä, ja ohjaavat tai saattavat heitä yhdistysten tarjoamiin palveluihin.

Ahokkaan ja Heiska-Johanssonin mukaan nykyinen ns. Vantaan malli ”kokemusasiantuntijan vertaisvastaanotto ter-

Ainomaija Heiska-Johansson toivoo, että asiakkaiden ääni kuuluu jatkossa kokemusasiantuntijoiden kautta entistä vahvemmin.

veysasemalla” on hyvä. Mallia voi soveltaa myös sosiaalipalvelujen tarpeisiin.

– Ryhmien ohjauksiin ja päihdepalvelujen kehittämiseen kokemusasiantuntijat ovat tervetulleita. Ahokas sanoo, että hänellä on takana pitkä ammatillinen ura päihdetyössä. – Olen tehnyt paljon yhteistyötä 12-askeleen ryhmien ja muiden vertaistojien kanssa. Arvostan vertaistukea. Näen vertaistuen pitkän kulttuurin Suomessa rikkautena.

– Toivon sydämestäni, että asiakkaiden ääni tulee jatkossa kuulumaan kokemusasiantuntijoiden kautta yhä vahvemmin, ja että se koituu asiakaskunnan parhaaksi, Ahokas korostaa.

Palvelupäällikkö Ahokas arvostaa vertaistukea päihdeongelmista kärsivien hoidossa ja kuntoutuksessa.

Vertaistuki - olipa sitten kyseessä syöpä tai jokin muu somaattinen sairaus, päihderiippuvuus tai mielenterveyden häiriö - antaa tuettavalle toivoa omasta toipumisesta ja tunteen, ettei hän ole asiansa kanssa yksin.

– Mielenterveys- ja päihdepalveluissa olen saanut kehittää palveluja yhdessä kokemusasiantuntijoiden kanssa. Yhdessä sparraaminen on ollut hienoa. Toivon jokaiselle asiantuntijalle rohkeutta kertoa näkemyksestään, kyseenalaistaa ja kokeilla uusia asioita, Heiska-Johansson viestittää.

Sosiaalipalveluihin kokemusasiantuntijoita

Vantaan aikuisten ja perheiden sosiaalipalvelujen palvelupäällikkö Virve Flinkkilä sanoo, että KAP Vantaa -hanke on perustettu kokoamaan kokemusasiantuntijoita erityisesti aikuisten sosiaalipalvelujen tueksi.

– Hankkeen tarkoituksena on luoda kokemusasiantuntijapankki, jonka kautta kaupunki voi tilata kokemusasiantuntijoita erilaisiin ja kestoltaan eri pituisiin työtehtäviin. Hanke kouluttaa kokemusasiantuntijoita ensisijaisesti aikuissosiaalityön, asumispalvelujen sekä sote-palveluissa tehtävän mielenterveys- ja päihdetyön tarpeisiin, Flinkkilä kertoo.

Palvelupäällikkö Flinkkilä tähdentää, että kokemusasiantuntijat tulevat tekemään tärkeää työtä, josta tulee maksaa heille palkkaa.

– Vantaan kaupungilla on erittäin hyvä kokemus jo aiemmin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle palkattujen mielenterveys- ja päihdetyön kokemusasiantuntijoiden toiminnasta. Tavoitteena on, että jatkossa kaikissa aikuissosiaalityön yksiköissä toimisi sosiaalityön ammattilaisten kanssa kokemusasiantuntijoita osana työryhmiä.

– Kun nyt suunnittelemme tulevia sosiaali- ja terveydenhuollon integroituja palveluja, on tärkeää, että kokemusasiantuntijat ovat mukana asiakkaiden neuvonnassa, asiakasohjauksessa ja tarjoamassa vantaalaisille vastaanottopalveluja, Flinkkilä korostaa.

– KAP Vantaa kokemusasiantuntijapankista on tavoite luoda malli, jota voi laajentaa myös muualle Suomeen. Toivon, että tulevalla Vantaa–Kerava alueella toimisi kokemusasiantuntijat myös Keravan aikuissosiaalityössä. Kokemusasiantuntijat voivat osallistua toiminnan kehittämiseen ja tehdä asiakastyötä yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kanssa.

Kiinnostava yhteiskehittämishanke

Palvelupäällikkö Virve Flinkkilän mukaan KAP Vantaa on kiinnostava yhteiskehittämishanke. Meillä on ollut jo pitkään tarve siihen, että työntekijöillämme olisi paikka, mistä he voisivat kysellä kokemusasiantuntijoita eri toimintoihin.

–Haluamme kehittää sellaisen KAP Vantaa -pankkimallin, jossa on tarjolla systemaattisesti eri alojen kokemusasiantuntijoita erilaisiin työtehtäviin, Flinkkilä visioi. – Tavoitteena on lisätä asiakasosallisuutta, ja ennen kaikkea parantaa asiakaspalvelua ja asiakastytyväisyyttä.

– Kokemusasiantuntijuudessa on kyse siitä, että asiakas saa apua heiltä, joilla on kokemuksia samankaltaisista tilanteista. Kuten asunnottomuudesta, taloudellisista vaikeuksista, pitkäaikaisesta sairaudesta, työttömyydestä, tai joilla on ollut ongelmia päihteiden tai mielenterveyden kanssa.

– Kokemusasiantuntijuus tukee myös kokemusasiantuntijoiden omaa elämänhallintaa, kun omat kokemukset voi kääntää kouluttautumisen kautta toisten auttamiseksi. KAP Vantaa tarjoaa mahdollisuuden saada koulutusta, lisätä omaa asiantuntemusta ja ammattitaitoa. Ajattelen, että kokemusasan-

tuntijoiden koulutus auttaa sen käyneitä elämässä eteenpäin kohti työelämää.

KAP Vantaa -hanke kouluttaa parhaillaan ensimmäisiä kokemusasiantuntijoita, jotka valmistuvat ensi vuoden alussa. Haluan muistuttaa, että kokemusasiantuntijat tulevat tekemään tärkeää työtä, josta tulee maksaa heille palkkaa, Flinkkilä tähdentää.

Suunnitelmien mukaan KAP Vantaa kokemusasiantuntijapankki avataan vuonna 2021. Flinkkilän mukaan Vantaan kaupunki on varautunut ostamaan kokemusasiantuntijoiden palveluja ensimmäisen toimintavuoden aikana 25 000 eurolla.

KAP Vantaan hankekumppanit ovat A-Kiltojen Liitto ry, KoKoA - koulutetut kokemusasiantuntijat ry, Rikosseuraamuslaitos, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Tukihenkilötyö ry, Vantaan kaupunki ja Vantaan mielenterveysyhdistys Hyvät Tuulet ry. ■

Teksti ja kuvat:
Hannu Ylönen

Lisätietoa KAP Vantaa -hankkeesta
www.kapvantaa.fi